

Column

De metamorfose van zeven procent

Hoe populair is teamwerk? De behoefte aan een antwoord is klaarblijkelijk nogal groot. Zo groot zelfs, dat ook wetenschappers de zorgvuldigheid gemakkelijk uit het oog verliezen. In het begin van 1999 viel op enkele plaatsen te horen en te lezen dat 'zeven procent van de Nederlandse bedrijven werkt met een vorm van zelfsturende teams'. Op een commerciële conferentie over zelfsturende teams gaf Janka Stoker de volgende informatie onder het hoofdje 'Zelfsturing: harde cijfers?':

'Duitsland (1994)

– 7 % werkt in zelfsturende teams

Nederland (1998)

– 7 % werkt in zelfsturende teams'.

De 7 procent is ook terug te vinden op de achterflap van de dissertatie 'De invoering en het effect van zelfsturende teams in organisaties', waarop Rob van Eijbergen op 10 februari j.l. promoveerde. In de media bleven zijn dissertatie en de zeven procent niet onopgemerkt (Berentsen, 1999; Boelens, 1999). Van het vraagteken achter Stoker's 'harde cijfers' is inmiddels weinig overgebleven.

In het kader van ons eigen onderzoek naar het gebruik van teamwerk (Benders, Huijgen, Pekruhl & O'Kelly, 1999) waren we benieuwd waar die zeven procent vandaan zijn gekomen. Daarvoor werden we verwezen naar een artikel van Van der Zee. Deze stelt: 'Anders dan men misschien op grond van de juichverhalen zou verwachten, zijn zelfsturende teams, in welke gedaante of gradatie dan ook, naar schatting nog slechts in zeven procent van de Nederlandse bedrijven aan te treffen'. Van der Zee's

bron is Allegro (1998). Allegro: 'Uit onderzoek in Duitsland (Van Amelsvoort, 1994) komt naar voren dat zo'n 7% van de onderzochte organisaties volgens de strak gehanteerde definities van autonome taakgroepen werkt' (1998: 121). Van Amelsvoort haalt een Duits onderzoek (Kleinschmidt & Pekruhl, 1994a) aan en stelt dat 'in gemiddeld zo'n 7 % van de onderzochte organisaties bewust met zelfstandige groepen gewerkt wordt' (1994: 7). Daarmee komen we bij de oorspronkelijke bron: op basis van een in 1993 gehouden onderzoek onder Duitse werknemers concluderen Kleinschmidt en Pekruhl (1994a/b), dat 6,9 % van deze werknemers in groepen werkt. Voor autonome groepen komen ze overigens tot een percentage van 2,2 % van de ondervraagde werknemers.

Kortom, in de referentieketen hebben de Duitse werknemers uit 1993 een opmerkelijke drievoudige metamorfose ondergaan. Van Amelsvoort maakte van werknemers organisaties, Van der Zee transformeerde Duitsers in Nederlanders en dan zijn die vier\vijf jaar ook geen probleem meer.

Literatuur

- Allegro, J. (1998), 'Flexibilisering van medewerkers en organisatie'. In: B. van Gent en H. van der Zee (red.), *Arbeidsmarkt en competentie*, Den Haag: Elsevier Bedrijfsinformatie, blz. 117-130.
- Amelsvoort, P. van (1994), 'Hoe ver zijn zelfsturende teams in de praktijk?'. In: *Panta Rhei*, jrg. 4, nr. 2, blz. 6-8.

* De eerste twee auteurs zijn verbonden aan de Nijmegen Business School, Katholieke Universiteit Nijmegen, respectievelijk als senior onderzoeker en hoogleraar. Uli Pekruhl is onderzoeker bij het Institut Arbeit und Technik in Gelsenkirchen.

- Benders, J., F. Huijgen, U. Pekruhl & K. O'Kelly (1999), *Useful but Unused; Group Work in Europe*, Luxemburg: Office for Official Publications of the European Communities.
- Berentsen, L. (1999), 'Meedenken leidt tot minder stress'. In: *Intermediair*, jrg. 35, nr. 6, blz. 141.
- Boelens, L. (1999), 'Boeken'. In: *PW*, jrg. 23, nr. 3, blz. 41.
- Eijbergen, R. van (1999), *De invoering en het effect van zelfsturende teams in organisaties*, Utrecht: Lemma.
- Kleinschmidt, M. & U. Pekruhl (1994a), *'Kooperative Arbeitsstrukturen und Gruppenarbeit; Ergebnisse einer repräsentative Beschäftigtenbefragung'*, Gelsenkirchen: Institut Arbeit und Technik.
- Kleinschmidt, M. & U. Pekruhl (1994b), 'Kooperation, Partizipation und Autonomie: Gruppenarbeit in deutschen Betrieben'. In: *Arbeit*, jrg. 4, nr. 2, blz. 150-172.
- Zee, H. van der (1998), 'Het heilige geloof in zelfsturing'. In: *Opleiding & Ontwikkeling*, jrg. 11, nr. 9, blz. 7-14.